

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

VI Всеукраїнська науково-практична конференція.

присвячена 25-річчю заснування факультету обліку та фінансів ПДАУ
та пам'яті його першого декана д. е. н., професора Опрі А.Т.

(5 грудня 2023 р.)

м. Полтава 2023

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

УДК 33: 167.1

А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 4 від 20.11.2023 р.).

Редакційна колегія:

- **Безкровний О.В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, к. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Перерва П. Г.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Єгорова О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Остапенко Т. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Лега О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету.

Актуальні питання сучасної економічної науки : збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченій 25-річчю заснування факультету обліку та фінансів ПДАУ та пам'яті його першого декана д. е. н., професора Опрі А.Т., 5 грудня 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. 416 с.

До збірника матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем української економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ЗМІСТ

с.

25-РІЧНИЙ ШЛЯХ СТАНОВЛЕННЯ ФАКУЛЬТЕТУ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ Дорогань-Писаренко Людмила, Безкровний Олександр, Єгорова Олена.....	15
НАУКОВИЙ СПАДОК ПРОФЕСОРА ОПРИ АНАТОЛІЯ ТРОХИМОВИЧА Єгорова Олена.....	23
СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	26
EUROPEAN INTEGRATION PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE Bohashko Oleksandr	27
ANALYSIS OF ORGANIC PRODUCTION IN UKRAINIAN AGRICULTURAL ENTERPRISES Ostapenko Roman.....	30
SUPPORT OF THE EBRD THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE AS A GUARANTEE OF FINANCIAL STABILITY AT WARTIME Romash Daria.....	33
EMPLOYING DECISION SUPPORT SYSTEMS (DSS) FOR MANAGERIAL DECISION-MAKING WITHIN AN INNOVATIVE ECONOMIC FRAMEWORK Нагачевська Олена, Русин Василь, Нагачевська Марина	36
HOW BUSINESS DEVELOPS IN TIMES OF WAR Savchuk Anhelina.....	39
СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СПОЖИВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ БЛАГ ТА ПОСЛУГ: НА ЩО ВИТРАЧАЮТЬ ЗАРОБЛЕНЕ УКРАЇНЦІ Андрієнко Володимир.....	42
ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ Бабенко Олександр.....	45
РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ Багаліка Тарас	48
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИК Батіщев Євгеній.....	50

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СПОЖИВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ БЛАГ ТА ПОСЛУГ: НА ЩО ВИТРАЧАЮТЬ ЗАРОБЛЕНЕ УКРАЇНЦІ

Андрієнко Володимир

здобувач вищої освіти ОС Бакалавр

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Науковий керівник: Дорошенко Андрій, к. е. н., доцент

Тут під терміном «споживання» ми розуміємо використання матеріальних благ та послуг для задоволення особистих потреб населення та забезпечення життєдіяльності.

Статистичний аналіз узагальнює інформацію та виявляє чинники, що впливають на рівень та структуру споживання. Результати аналізу використовують як для описування минулих тенденцій, так і для прогнозів на майбутнє. Для аналізу споживання у вартісному вираженні використовують поточні ціни за певний період.

Основним джерелом отримання інформації про витрати на товари та послуги є дані торговельної статистики про обсяг та структуру роздрібного товарообороту та дані статистичної звітності закладів та організацій, що надають послуги побутові, житлово-комунальні, транспорту, зв'язку, оздоровлення, банківські, страхування і т. д.), а також дані вибіркового обстеження доходів та витрат різних категорій населення [1].

Однак, у зв'язку з війною, впродовж 2022-2023 рр. демографи і соціологи більшість даних моделює.

За даними Світового банку, понад 7 млн людей в Україні опинилися за межею бідності, що у 2022 році становило до 24 % населення. Між селом і містом спостерігається великий розрив, у сільській місцевості більш відчутніші наслідки зuboжіння.

За оцінками Інституту демографії, на підконтрольній території України проживають 30-31 млн осіб.

Через втрату роботи, скорочення заробітних плат та зростання цін на товари та послуги з раптовою бідністю стикнулися навіть представники середнього класу.

Експертно-аналітичний центр кадрового порталу ggc.ua під час дослідження з'ясував, що кожен четвертий українець витрачає на продукти до 60 % свого бюджету, а ще в 15 % українців на їжу йде понад 60 % щомісячного бюджету. Високий відсоток витрат на їжу говорить про низький достаток населення. Для порівняння – в розвинених країнах (американці, британці) витрачають на їжу 6-7 % бюджету.

Третина працюючих щомісяця витрачає всю свою зарплату раніше, ніж отримує наступну. Більше половини українців не має змоги робити заощадження [2].

Згідно з дослідженням українці визначають дві основні категорії, на які витрачається їхня зарплата: продукти та комунальні платежі. Після цих витрат

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

багатьом людям не вистачає грошей на інші потреби.

Багато сімей витрачає значну частину сімейного бюджету на транспорт, медицину, дітей, одяг та взуття. Близько 28 % опитаних громадян витрачають частину заробітку на благодійність та донати. У зв'язку зі скрутним фінансовим становищем багато людей вимушені економити на дозвіллі, освіті, медичному забезпеченні, техніці та косметичі [3].

В журналі Forbes Ukraine за липень 2022 р. було опубліковано дані, що за джерелами ПриватБанку українці витрачають гроші на:

- продукти харчування – 49 %;
- ліки – 8 %;
- медицина – 5 %;
- готелі, ресторани, кафе – 6 %;
- техніка – 6 %;
- паливо – 5 %;
- інше (одяг, взуття, промислові товари, транспортні послуги, комунальні платежі) – 21 % [4].

Статика показує, що попри другий рік війни на високому рівні залишаються безготівкові розрахунки українців. Національний банк України наводить дані, що українці на одну покупку в торгівельній мережі при оплаті карткою витрачають в середньому 310 гривень, а при покупці онлайн – 495 гривень [5].

Майже кожен українець хоча б раз щось купував онлайн. Проте 14 % зробили свою першу інтернет-покупку лише у 2022 році. Найчастіше під час свого першого онлайн-шопінгу українці купували одяг та взуття, товари для дому, ліки і косметику.

Найпоширеніші причини, що змусили українців до онлайн-шопінгу:

- в інтернеті простіше знайти дешевший товар, що важливо для економії коштів;
- часткове скорочення асортименту та відсутність деяких найменувань товарів в офлайн-магазинах.

На сьогодні найбільш популярні інтернет-платформи це Rozetka (62 %) та Prom.ua (45 %). Застосунки цих маркетплейсів є у кожного другого респондента.

Іноді люди просто не вміють розпоряджатися своїм бюджетом. Більшість купують щось за звичкою і не задумуються чи дійсно ця річ потрібна.

Мої рекомендації як можна заощадити кошти:

- плануйте свій бюджет, відстежуйте та аналізуйте свої доходи та витрати;
- не купуємо снеки чи смаколики для перекусів, адже це зайва їжа, яка перетікає в жир та фінансові проблеми;
- їжа, приготована вдома, значно дешевше;
- курці тратять мінімум 18000 грн. в рік на сигарети, до того ж куріння призводить до додаткових витрат, пов'язаних з погіршенням здоров'я;
- щодня купуючи каву за 35-50 грн, кавомани за розміром непотрібних витрат складають гідну конкуренцію курцям;

«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)

- всі прогулянки по торгівельних центрах закінчуються іноді невеликими, а іноді й суттєвими витратами;
- не купуйте нічого імпульсивно;
- не ходіть до магазину без списку покупок;
- використовуйте програми для кешбеку, шукайте промокоди та акційні товари.

Розумно і ефективно керувати своїм бюджетом та економити можна і під час війни. Зараз саме час почати формувати «фінансову подушку» або «резервний фонд». Це кошти, які зможуть перекрити ваші витрати на 6-12 місяців. У разі непередбачуваних обставин ці кошти дадуть вам запас часу, щоб знайти варіанти заробітку. Відкладати потрібно одразу, як ви отримали дохід, а не із залишків коштів.

Отже, з початком війни деякі статистичні спостереження не проводяться, але однозначно можна сказати, що більша половина українців почали відчувати фінансові складнощі. Втрачено більш як третину працездатного населення. Платоспроможність населення різко скоротилася. Життя буде складнішати і до цього потрібно готуватися. Вчитися ефективно керувати своїм бюджетом і заощаджувати кошти.

Список використаних джерел

1. Статистика споживання населенням матеріальних благ та послуг. [Електронний ресурс]. URL : <https://studfile.net/preview/5722531/page:2/> (дата звернення: 04.11.2023).

2. Кожен четвертий українець витрачає на продукти до 60 % щомісячного бюджету – дослідження. *Інформаційне агентство УНІАН: 15.10.2022.* [Електронний ресурс]. URL : <https://www.unian.ua/economics/finance/shchomisyachni-vitrati-v-ukrajini-skilki-groshey-potribno-na-produkti-12012324.html> (дата звернення 04.11.2023 р.).

3. Бідність застала зненацька – на що витрачають свої кошти українці під час війни. *Вікна ТВ: 18 жовтня 2022.* [Електронний ресурс]. URL : <https://vikna.tv/dlia-tebe/ekonomiya/yak-zminylysia-dohody-ukrayincziv-pid-chas-vijny-na-shho-vytrachayut-groshti-ukrayinczi/> (дата звернення 04.11.2023 р.).

4. Українці стали витрачати більше на заправках, у магазинах та ресторанах. Ймовірна причина – прискорення інфляції. Інфографіка. *Журнал Forbes Ukraine: 20 липня 2022.* [Електронний ресурс]. URL : <https://forbes.ua/inside/kudi-ukraintsi-stali-bilshe-vitrachati-cherez-priskorennya-inflyatsii-infografika-19072022-7244> (дата звернення 04.11.2023 р.).

5. Скільки в середньому витрачають за одну покупку українці – відповідь НБУ. *UNN інформаційне агентство: 04 вересня 2023 р.* [Електронний ресурс]. URL : <https://www.unn.com.ua/uk/news/2044952-skilki-v-serednomu-vitrachayut-za-odnu-pokupku-ukrayintsi-vidpovid-nbu> (дата звернення 09.11.2023 р.).

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

**Актуальні питання сучасної економічної науки:
матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції (м. Полтава, ПДАУ, 5 грудня 2023 р.)**

Підп. до друку 20.11.2023. Формат 60x90^{1/16}.
Ум. друк. арк. 23,3.
Гарнітура Times New Roman Суг.